

LOCUIREA ȘI VECINĂTATEA

Tipologii și ramificări ale conceptului de vecinătate. 1947-1989/

HABITATION AND ITS VICINITY

Typologies and ramifications of the concept of neighbourhood. 1947-1989

Claudia PIPOȘ-LUPU, asist. drd. arh./ assist. Ph.Dc. arch.

arh.piposclaudia@gmail.com

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București, RO/
„Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism, Bucharest, RO

Rezumat

Dincolo de a fi un concept intrinsec arhitecturii și fiind generată în moduri distincte de orice nouă inserție în oraș, vecinătatea reprezintă un subiect de interes major în sfera sociologiei urbane, urbanitatea în sine fiind definită și condiționată de interacțiunea umană. Cristalizarea unor relații de vecinătate simbiotică în cadrul orașului este apanajul unei dezvoltări urbane care acceptă și utilizează semnificația fenomenelor sociale din cadrul comunităților și privează cât mai puțin posibil țesutul urban de influența pozitivă a acestora. Există însă numeroase cazuri în evoluția unui oraș (Bucureștiul devine un studiu de caz deosebit de valoros în acest sens) în care, din rațiuni politico-economice atribuite unui regim opresiv, orașul este lezat, fiind întreruptă porozitatea socială constituită firesc în timp. În cazuri ca acestea, conceptul de vecinătate (ca element pozitiv) metamorfozează în

Abstract

Beyond its relevance as an architectural concept and the different ways it is generated by new insertions in the city, the idea of nearness or vicinity is a subject of great interest in the field of urban sociology - urban life in itself is defined by the presence of human interaction. The emergence of symbiotic vicinities in the city is the result of a type of urban development that accepts and embraces the significance of social phenomena and doesn't deprive the city of their positive influence. There are many cases in the evolution of a city (Bucharest becomes a very valuable case study in this regard) where economic or politically oppressive circumstances harm the city and interrupt its natural social porosity. In such cases, in which, at an urban scale, the vicinity (as a positive concept) transforms into the urban void (as a mainly negative concept). Starting from the idea that the present conflictual

interstițiu (ca element predominant negativ) la nivel urban. Pornind de la premisa că situația conflictuală actuală ce există între zonele de blocuri de locuințe și țesutul pre-existent pornește din hibridizarea acestor două concepte, se urmărește stabilirea diferențelor teoretice ce există între acestea și definirea zonei de suprapunere a lor.

Totodată, pentru o bună ilustrare a tematicii acestei lucrări, cercetarea aspectelor teoretice va fi dublată de o exemplificare a lor în procesul etapizat de realizare a ansamblurilor de locuințe din perioada comunistă. Se va avea în vedere modul în care, în etape diferite – aferente unor contexte socio-politice diferite – concepția asupra spațiului public, asimilată vecinătății imediate, se modifică și capătă forme de expresie diferite la nivel urban.

Cuvinte cheie/ Keywords

vecinătate, interstițiu urban, locuire/vicinity, urban voids, habitation

Vecinătatea bucureșteană arhaică

Se poate propune premisa existenței unei *vecinătăți negative* ca mutație a ideii de *vecinătate imediată* (caracteristică țesutului urban tipic bucureștean), rezultată în urma inserțiilor și a demolărilor specifice perioadei comuniste? Incompatibilitatea unor tipologii de țesut urban alăturate brutal este o realitate a Bucureștiului chiar și în prezent, după o îndelungă perioadă în care sedimentarea și înțelegerea fenomenului ar fi avut timp să genereze o atitudine critică a profesiei. Cu toate acestea, persistă o anumită rețineră: cum s-ar putea construi în situri de acest tip, păstrând o empatie față de ceea ce este vechi și fără o relație de subordonare față de

situation that resides between the housing blocks of flats and the pre-existing urban fabric is a consequence of the hybridisation between vicinity and urban void, this paper aims to establish the difference between them as well as their area of confluence.

At the same time, to further illustrate the theoretical intentions of this paper, a set of case studies or concrete situations will be discussed in the bigger context of communist interventions. It will be pointed out that with the change of the social and political context, the understanding of vicinity and public space will gain new ways of expression at urban level.

The typical vicinity of Bucharest

Is it possible to assume the existence of a *negative vicinity* as a mutation of the typical vicinity of Bucharest, which is a result of the interventions and alternations undertaken during the communist regime? The incompatibility of brutally adjacent typologies of urban tissue is a reality of present-day Bucharest even after a long period when the understanding of this phenomenon should have had time to generate a critical attitude of the profession. Yet some level of scepticism persists: how could architecture be conceived and look like in such a context, being empathic with the old and not being subordinated to the housing blocks at the same

blocurile de locuințe?

Dezvoltarea Bucureștiului de-a lungul timpului este caracterizată în primul rând de absența unor limite exterioare clar definite, fapt care a condus la apariția unui mod particular de ocupare a teritoriului, prin dezvoltări graduale ale unor mici nuclee. Acumulările succesive au dus la apariția unei *vecinătăți* specifice ce poate fi caracterizată ca „alăturarea - fără suprapunere - de locuri stabil(izat)e prin gesturi ale zidirii (centrare, organizare, limitare); atare locuri sunt cele care îngăduie individualitatea, ascunderea, ocrotirea, tocmai aceste trăsături fiind cele care îngăduie apoi învecinarea”(Ioan, 1999).

time?

The progressive development of Bucharest is mainly characterized by the absence of clearly defined external boundaries leading to the emergence of a particular pattern and density of occupation - through the gradual constitution of concentric, dense areas. The successive accumulations have led to the emergence of a specific type of *vicinity* which can be described as "the closeness - without overlapping - of unchanging places, through gestures of dwelling (by organizing, limiting); such places are those that allow individuality, concealment, protection, precisely these characteristics being those that then allow the existence of vicinity "(Ioan, 1999).

Fig. 1: Gospodărie bucureșteană de la începutul secolului 20./
Household in Bucharest at the beginning of the 20th century.

Sursa/Source: art-historia.blogspot.com/2010/05/saracie-lucie-in-bucurestii-de.html

Există, astfel, o gradare în relația public-privat în țesutul vechi bucureștean (Fig.1), datorată în mare parte acelei transparențe și intermediari amintite anterior. Parcelele relativ înguste își păstrează o interfață prin grădinile mici orientate către stradă, dar permit privirii să pătrundă până în profunzimea lor. În intervențiile ulterioare se va pierde treptat această transparență virtuală specifică (Ghenciulescu, 2008), element definitoriu în înțelegerea conceptului de vecinătate imediată.

Primele mutații

În perioada imediată încheierii celui de-Al Doilea Război Mondial, contextul politic românesc este marcat de instabilitate și de încercările partidului comunist de a se plasa într-o poziție clară de putere. În ceea ce privește proiectarea și construirea de locuințe, până spre jumătatea anilor '50 nu există realizări semnificative, cu atât mai mult cu cât în România criza de locuințe este cu mult mai puțin acută față de statele din vestul Europei. Odată cu preluarea definitivă a puterii, încep să apară o serie de modificări administrativ-teritoriale, prin schimbarea modului de împărțire a teritoriului național în unități administrative și prin organizarea în sectoare a Bucureștiului. Aceasta reprezintă o primă mișcare în direcția unui control sporit în teritoriu și a unei gestiuni cât mai eficiente a proiectelor viitoare de dezvoltare.

Arhitectura începe să resimtă pătrunderea noului discurs politic de factură realist-socialistă, în mod sincronizat cu celelalte paliere ale artei, impunându-se necesitatea de a deveni „mijloace de educație comunistă a maselor și de formare a conștiinței socialiste” (Panaitescu, 2012). Arhitectura

As a result, there is a sense of progression in the public-private transition of Bucharest (Fig.1), mainly due to that transparency and mediation mentioned above. The relatively narrow plots maintain an interface through the small gardens facing the street, but allow the view to see beyond. In the subsequent interventions, this specific virtual transparency (a defining element in understanding the concept of immediate vicinity) will gradually be lost (Ghenciulescu, 2008).

The first mutations

Immediately after the end of the Second World War, the Romanian political context was in a state of instability generated by attempts of the Communist Party to position itself in a clear seat of power. Until the mid-1950s, there are no significant achievements in the development of housing, especially since the housing crisis in Romania was much less critical than in western European states. After taking over, the communist regime implemented a series of territorial and administrative modifications, by changing the way of dividing the national territory into administrative units and by organizing Bucharest into sectors. This is a first move in the direction of increased control in the territory and a more efficient management of future development projects.

Architecture becomes the target of the new political discourse of realist socialism at the same time with the other artistic fields, being urged to become "a means of communist education for the masses and an instrument in the formation of socialist consciousness" (Panaitescu, 2012). Contemporary

contemporană este catalogată ca fiind artă de amorul artei și o manifestare a capitalismului occidental, prin urmare desființată cu vehemență. Realism-socialismul arhitectural mizează pe utilizarea unor modele general acceptate, pentru care nu există riscul unor interpretări eronate și care în același timp pot fi catalogate ca monumentale.

Puținele realizări în ceea ce privește programul locuințelor colective în această perioadă stau întru totul sub semnul influenței noilor teorii de amenajare urbană venite dinspre Uniunea Sovietică unde se va formula treptat teoria microraiunii. Această nouă abordare reprezintă „baza ansamblului urban complex, noua unitate structurală urbană (Zahariade, 2011). Noile direcții se concretizează relativ modest, într-o serie de ansambluri de tip cvartal printre care cele din cartierele Bucureștii Noi, Șoseaua Panduri, Vatra Luminoasă.

Cvartalele grupau de regulă clădiri de locuit în jurul unor curți interioare sau a unor spații verzi și puneau accent deosebit pe calitatea locuirii, a materialelor de construcție, în ciuda faptului ca locuințele în sine nu aveau suprafețe generoase. Descrierea cvartalului din Drumul Taberei (Fig.2) finalizat în anul 1962 după mai multe etape succesive denotă atenția față de relația de vecinătate între clădiri, constituirea ideii de comunitate prin obținerea unui spațiu orientat către sine, organizat în jurul spațiilor verzi interioare, dar și asigurarea facilităților necesare nevoilor zilnice ale rezidenților:

Prin construirea periferică a blocurilor de locuințe s-au creat în interiorul cvartalului curți largi care permit amenajarea de spații verzi dotate cu jocuri de apă (fântâni arteziene și oglinzi de apă), solarii

architecture is labelled as purposeless art and a manifestation of Western capitalism and is therefore violently abolished. As an architectural manifestation, realist-socialism relies on the use of generally accepted monumental models which are not at risk of inaccurate interpretations.

During this period, the scarce achievements regarding collective housing are entirely under the influence of new theories of urban planning coming from the Soviet Union, where the theory of *microraiion* will gradually develop. This new approach represents "the basis of the complex urban ensemble, the new urban structural unit (Zahariade, 2011). The new directions take shape at slow pace, in a series of neighbourhood-type ensembles, including those in the districts of Bucureștii Noi, Șoseaua Panduri, Vatra Luminoasă.

These housing schemes usually grouped together residential buildings around inner courtyards or green spaces with care and emphasis on the quality of the housing, the building materials, despite the fact that the houses themselves were not very generous in surface. The description of the neighbourhood in Drumul Taberei (Fig. 2) completed in 1962 after several successive stages denotes the attention to the relation of vicinity between buildings, the sense of community of the space oriented inwards, organized around the interior green spaces, but also providing the necessary facilities for the daily needs of the residents:

By placing the blocks of flats on the contour, large courtyards were created inside the neighbourhood which allow the use of green spaces equipped with water games (artesian

și locuri de joc pentru copii, terenuri de sport, locuri de odihnă și recreație, chioșcuri, partere de flori etc.

[...] Pentru a se da posibilitatea aprovizionării locatarilor cu cele necesare gospodăriei, în lucrările etapei a doua s-a prevăzut la parterul blocului central, cu patru etaje, un grup de șapte magazine ce vor fi date în folosință la începutul anului 1958. Astfel au fost prevăzute : un magazin alimentar, unul de textile, unul cu obiecte de menaj, un magazin de carne, altul de zarzavaturi și fructe, un magazin de lapte și pâine și o tutungerie, toate dotate cu anexele și depozitele necesare. (Oculescu, 1958, p.55)

Este de punctat faptul că, în mod similar cu alte cvartale proiectate și realizate în aceeași perioadă, o serie de facilități, cum ar fi creșa și grădinița, nu au mai fost realizate conform planului original. Situația se va repeta și mai târziu, în cazul marilor ansambluri construite tot pe baza teoriei microraiunii, care însă nu au funcționat și au ajuns să fie blamate ca fiind *cartiere dormitor* tocmai datorită lipsei unor echipamente și funcțiuni indispensabile vieții în comunitate.

Principiile de bază ale unității de vecinătate a lui Clarence Perry sunt respectate întocmai, evitându-se însă cu maximă atenție asocierea cu orice tendință vest-europeană. Școala este în proiect amplasată central, în vecinătatea creșei, creșterea copiilor fiind unul dintre scopurile principale ale unei comunități socialiste. Amplasarea acesteia ține de accesibilitatea și siguranța copiilor, care nu sunt obligați să traverseze circulații majore pentru a ajunge la școală. Mai mult decât atât, în proiect, toate circulațiile carosabile sunt perimetrare întregului ansamblu, definind-l ca entitate în spațiu.

fountains and water mirrors), solariums and playgrounds for children, sports fields, places for rest and recreation, kiosks, flower beds etc.

[...] In order to provide the possibility of supplying the tenants with everything needed in the household, a group of seven shops will be opened in early 1958 at the ground floor of the central four stories high block. Thus, everything deemed necessary was provided for the inhabitants: a grocery store, a textile store, one with household items, a meat shop, another vegetable and fruit shop, a milk and bread shop and a tobacco store, all equipped with the necessary annexes and depots. (Oculescu, 1958, p.55)

It is worth pointing out that, like in the case of other neighborhoods designed and built during the same period, a number of facilities, such as the nursery and kindergarten, have not been completed according to the original plan. The situation will later repeat in the case of large neighborhoods built based on the theory of the *microraiion*, but which did not work and gained the reputation of *sleeping neighbourhoods* due to the lack of equipment and functions indispensable to community life.

The main principles of Clarence Perry's neighbourhood unit are precisely implemented though publicly avoiding any affiliation to western European concepts. The school is located in the centre, next to the nursery, since the education of children is one of the main goals of a socialist community. Its location follows the guidelines of accessibility and safety of the children so that as a result, they do not have to cross any major driveway to reach the school. Moreover, the project proposed to migrate the traffic towards the perimeter, defining the neighbourhood unit as an entity in space. The percentage of occupation in this case is

Procentul de ocupare a terenului este în acest caz de 22%, asigurând necesarul de minim 10% spațiu verde, respectiv zone de joacă și interacțiune la nivelul comunității pe care îl recomanda Perry.

22%, ensuring the minimum necessary green space, the play areas and community interaction recommended by Perry.

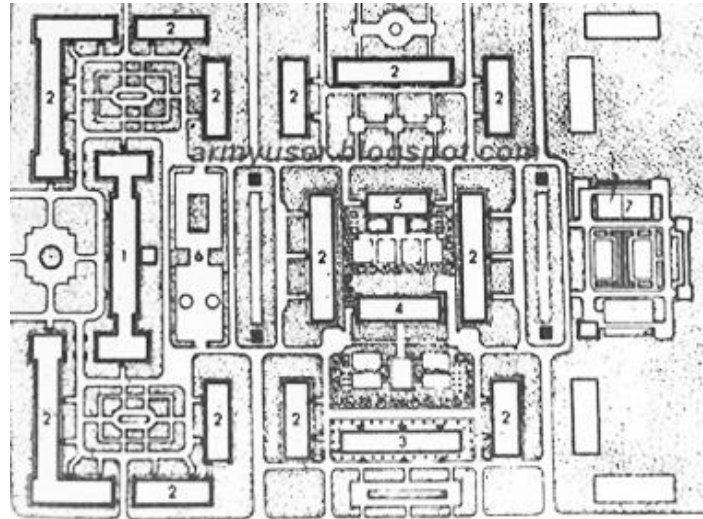

Fig. 2: Schema de principiu a cvartalului din Drumul Taberei

1- bloc cu parter și 4 etaje (cu magazine la parter); 2- blocuri cu parter și 3 etaje; 3- bloc cu parter și 4 etaje (cu magazine la parter); 4- grădiniță pentru 100 de copii; 5- creșă pentru 80 de copii; 6- teren de joc pentru copii; 7- terenuri de sport/

Basic diagram of Drumul Taberei neighbourhood unit

1- 4 stories block of flats (with shops at ground floor); 2- 3 stories block of flats; 3- 4 stories block of flats (with shops at ground floor); 4- kindergarden for 100 children; 5- nursery for 80 children; 6- playground; 7- sports field

Sursa/Source: www.bucurestiivechisinoi.ro

Se poate concluziona astfel faptul că, deși prima etapă este marcată de o dramatică îngrădire a profesiei, de impunerea clară a modelului sovietic, precum și de utilizarea unei plastici arhitecturale pseudo-monumentale, există totuși o preocupare pentru facilitarea formării unei comunități urbane. Cvatralele realizate în perioada de început a regimului comunist beneficiază și astăzi de o

On the basis of this case study it can be concluded that although the first phase is marked by a dramatic restriction of the profession, the clear imposition of the Soviet model, as well as the use of a pseudo-monumental architectural plastic, there is nevertheless a concern to facilitate the formation of an urban community. The neighbourhoods created during the beginning period of the communist

atitudine pozitivă din partea locatarilor, permițând o traversare graduală de la public la privat în formula unor spații de utilitate comună sau a unor dotări ce deserveșc un număr relativ redus de rezidenți. Nevoia de spațiu pe care locuirea la casă o revarsă în curte tinde aici să se refugieze firesc în spațiul comun, scara redusă a imobilelor și numărul mic de familii asigurând coagularea unei comunități.

Marile ansambluri de locuințe. Dematerializarea vecinătății

Sfârșitul anilor '50 aduce o schimbare de paradigmă în ceea ce privește programul de locuințe colective. Începând cu discursul ținut de Nikita Hrușciov la Conferința națională a Constructorilor și Arhitecților Sovietici din 1954 – discurs care anunța necesitatea renunțării la pseudo-clasicismul realismului-socialist, care în fapt nu ilustra în mod onest rigurozitatea și economia de mijloace cu care erau realizate interioarele clădirilor de locuințe – este abandonată cu deosebită precauție imaginea tipică cvartalelor. Precauția față de noua schimbare de perspectivă a venit din similaritatea între principiile noi venite dinspre Uniunea Sovietică și practica funcționalistă vest-europeană, fapt care îndemna la prudență în a evita o astfel de afirmație din punct de vedere arhitectural.

Datorită nevoii de a realiza un număr cât mai mare de locuințe într-un timp cât mai scurt și datorită avântului industrial, Uniunea Sovietică introduce în discursul arhitectural standardizarea locuirii pe baza unor suprafețe minimale necesare vieții cotidiene, dar și tipizarea și producția în masă a elementelor constructive și a mobilierului. Același fenomen

regime also benefit from a positive attitude from the tenants, allowing a gradual transition from the public to the private in the form of spaces of common utility or facilities that serve a relatively small number of residents. The need for additional space tends to migrate naturally in the common space, the small scale of buildings and the small number of families ensuring the coagulation of a community.

The large neighbourhoods. Dematerialisation of the vicinity

The end of the 1950s brings a paradigm shift in the collective housing program. Starting with the speech given by Nikita Khrushchev at the National Conference of Soviet Builders and Architects in 1954 - a speech announcing the need to abandon the pseudo-classicism of socialist realism as it did not illustrate the rigor and economy of the means with which the buildings were built - the typical image of neighbourhood is abandoned with great caution. The precaution against the new change of perspective came from the similarity between the new principles coming from the Soviet Union and the West European functionalist practice, a fact that urged caution in avoiding such an architectural statement.

Due to the need to increase the number of housing units as quickly as possible in the shortest time as well as due to the industrial advancement, the Soviet Union introduces in the architectural discourse the standardization of housing based on minimum areas necessary for daily life and also the mass production of construction elements and furniture. The same

migrează ulterior și în România, unde, la începutul anilor '60, sunt demarate lucrările la o serie de cartiere-satelit ale Bucureștiului (Balta-Albă, Titan, Berceni), menite să ofere spațiu locativ muncitorilor care lucrau în centrele industriale ale orașului.

Prima etapă în realizarea marilor ansambluri bucureștene a fost una marcată de tendințele funcționaliste prelucrate pe filieră sovietică și importate în România sub forma microraiunii. După cum am enunțat și anterior, această tipologie reprezintă o adaptare a modelului unității de vecinătate a lui Clarence Perry, fără a exista însă o asumare publică sau asociere clar exprimată între microraiion și principiile Cartei de la Atena. Microraiioanele aduc o schimbare de scară față de cvartal, care se limita la zone mici și la un număr relativ redus de locuitori raportat la suprafață. Există o structurare funcțională clară, existând clădiri strict destinate locuirii, însoțite de spații speciale destinate educației, comerțului dispuse în zone amenajate cu vegetație și locuri de joacă pentru copii.

Dincolo de transformarea prin care a trecut orașul s-au înregistrat mutații majore în modul de raportare la societate și la statutul individului în cadrul acesteia. Descurajarea progresivă a noțiunii de proprietate individuală a dus la o denaturare a relațiilor interumane, aspect care a fost masiv transpus și la nivel arhitectural. Transparența specific-bucureșteană a fost înlocuită de o refugiere în spatele ușilor închise, în siguranța apartamentului, de o abandonare a spațiului public ca fiind un loc rezervat strict pentru reprezentarea puterii. Marile cartiere-satelit ale Bucureștiului au fost finalizate în multe dintre cazuri fără a fi realizate

phenomenon subsequently migrates to Romania, where, at the beginning of the 1960s, work is being started on a series of satellite neighbourhoods in Bucharest (Balta-Albă, Titan, Berceni), meant to provide housing space for people working in the industrial areas of the city.

The first development stage of the large neighbourhoods was one marked by the functionalist soviet tendencies imported into Romania in the form of the *microraiion*. As previously stated, this typology is an adaptation of Clarence Perry's neighbourhood unit model, but there is no public assumption or clearly expressed association between the *microraiion* and the principles of the Athens Charter. The *microraiions* bring a change of scale compared to the previous neighbourhoods, which were limited to small areas and a relatively small density of inhabitants. There is a clear functional structure, with buildings strictly intended for housing, accompanied by special spaces for education and retail dispersed in vegetation and playgrounds for kids.

Beyond the complex process of transformation which manifested in the city, there have been major mutations in the relationship between the society and the individual's part in it. The progressive discouragement of individual property as a concept has led to a distortion of inter-human relationships, visible also at an architectural level. The specific transparency of Bucharest has been replaced by the need to hide behind the closed doors of the apartment, to abandon the public space as a place strictly reserved for the representation of power. The large satellite-neighbourhoods of Bucharest were in many cases completed without their

și centrele de cartier aferente, astfel încât, în timp, au căpătat reputația negativă de cartiere-dormitor, în care celelalte activități cotidiene nu erau susținute de infrastructura necesară.

Preluarea puterii de către Nicolae Ceaușescu în 1965 va puncta începutul unei perioade de transformare radicală și mult mai vizibilă a Bucureștiului. Procesul de tipizare și standardizare demarat de plenarele Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, dar și aspecte de natură economică (limitarea suprafețelor edificate) vor concentra eforturile constructive către restructurarea unor artere de importanță majoră pentru oraș (Fig. 3).

necessary public utilities and so, over time, they were labelled as bedroom neighbourhoods - places where the daily activities were limited and not supported by the infrastructure.

Nicolae Ceausescu's gain of power in 1965 will mark the beginning of a period of radical and much more visible transformation of Bucharest. The process of standardization started by the plenaries of the Central Committee but also economic aspects (limitation of the built surfaces) will concentrate the constructive efforts towards the restructuring major traffic ways relevant at the scale of the city (Fig. 3).

Fig. 3: Evoluția Șoselei Colentina și a Căii Moșilor cu evidențierea îndeșirilor/
Evolution of Colentina Street and of Căii Moșilor with the display of densification (Panaitescu, 2012)

Deși a fost conștientizat pericolul obținerii unei imagini urbane monotone și s-a încercat diversificarea aparenței exterioare a tronsoanelor, rezultatul final a fost același, din cauza existenței unei funcțiuni unice – cea a blocurilor de locuințe. Totodată, modalitatea de inserare a acestor noi fronturi de locuințe a generat în nenumărate cazuri spații interstițiale în zonele de contact cu țesutul bucureștean preexistent (Fig. 4).

Although the danger of a monotonous urban image was understood and an attempt was made to diversify the exterior appearance of the blocks, the end result was not very different, due to the existence of a unique function - that of housing. At the same time, the way of inserting these new housing fronts has generated in numerous cases interstitial spaces in the contact areas with the pre-existing urban fabric (Fig. 4).

Fig. 4: Situații de tensiune și coliziune între vechiul țesut bucureștean și cortinele de blocuri/
Situations of tension and collision between the old urban fabric and the curtains of blocks

Sursa proprie/ Personal source

Gândirea relației de vecinătate a noilor blocuri se limita la spațiul din fața acestora, orientat către stradă, în timp ce zonele din spate au rămas „presupus restructurabile în etape următoare” (Panaitescu, 2012), intenție care nu s-a mai cristalizat. În prezent, acestea sunt în continuare zone dificil de gestionat în ceea ce privește viața cotidiană a locuitorilor, de ambele părți ale problemei. Diferența de scară, dublată de o lipsă de preocupare pentru distanțe optime între existent și clădirile noi, generează tensiuni în interacțiunea

The understanding of the relationship of vicinity for new blocks was limited to the space in front of them, oriented towards the street, while the rear areas remained "to be supposedly restructured in the next stages" (Panaitescu, 2012), an intention that has not crystallized. Currently these areas are still difficult to manage in terms of life of the inhabitants on both sides of the issue. The difference in scale, combined with a lack of concern for optimum distance between the existing and new buildings generates tensions in the interaction between the two

dintre cele două moduri de locuire, constituind aceea vecinătate negativă, copleșitoare atât pentru locatari, cât și pentru arhitecți în încercarea de a formula noi posibilități de articulare a tipologiilor adiacente.

O nouă direcție?

În prezent, pare că maturizarea societății post-comunism deschide perspective noi asupra relevanței vecinătății ca instrument de cercetare a relațiilor socio-umane. Cazul zonelor de contact între țesutul vechi bucureștean și intervențiile perioadei comuniste constituie o sursă valoroasă în care arhitectura și comunitatea metamorfozează odată cu evoluția societății.

Un studiu privind dinamica relațiilor sociale într-un bloc de locuințe din cartierul Militari (Mihăilescu, 2009) inaugurat în 1977 concluzionează că modul de reportare la spațiul comun și față de cel public are o anumită latență rurală datorată provenienței din mediul rural a mării majorități a locatarilor. Contrar unei prime intuiții, rezidă și se simte în prezent în cadrul acestor mici comunități constituite forțat o abilitate de a locui și dincolo de spațiul privat. Această tendință de extindere a locuirii dincolo de propriul apartament reprezintă o normalizare a relațiilor interumane, o asumare a ideii că vecinătatea propriei locuiri este în simbioză cu cea a celui alt. Apare acea viață de dincolo de bloc, manifestată prin mici aproprieri ale spațiilor din vecinătate, de cele mai multe ori sub forma unor intenții pozitive, care caracterizează conviețuirea.

În ciuda unei încercări puternic blamate de a uniformiza și dezintegra societatea anterioară,

typologies in the shape of a negative vicinity. The situation is overwhelming for the occupants as well as for architects in an attempt to formulate new opportunities of negotiations.

A new direction?

At present, it seems that the ripening of the post-communist society opens up new perspectives on the relevance of vicinity as a research tool for social and human relations. The case of the contact areas between the old fabric of Bucharest and the interventions of the communist period is a valuable source in which the architecture and the community change at the same pace with the evolution of the society.

A study on the dynamics of social relations in a housing block in the Militari neighbourhood (Mihăilescu, 2009) inaugurated in 1977 concludes that the way of understanding the common space has a certain rural latency due to the rural background of the large majority of the inhabitants. Contrary to a first intuition, a certain ability to live beyond the private space resides and is currently felt within these small communities. This tendency of extending life beyond one's own apartment represents a normalization of human interaction, an understanding of the idea that the vicinity of one's own dwelling is in symbiosis with that of the other. Life beyond the block, manifested by small appropriations of the surrounding spaces, appears most often in the form of positive intentions, which characterize coexistence.

Despite a strongly blamed attempt to unify and disintegrate the previous society, communism did

comunismul nu a avut forța de a anihila formele firești de conviețuire. Așa cum a fost expus în cazul cvartalelor și așa cum rezultă și din studiile actuale asupra vieții comunităților în astfel de cazuri, vecinătatea negativă, a spațiului vid de interacțiuni sociale, și-a pierdut din relevanță și a deschis o paletă amplă de trepte între public și privat ce merită cu siguranță studiate și explorate nu numai din punct de vedere socio-antropologic, cât și din punct de vedere arhitectural.

not have the force to annihilate the natural forms of coexistence. As shown in the case of small neighbourhoods and as it results from the current studies on the life of communities in such cases, the negative vicinity, the space voided of social interactions, has lost its relevance and opened a wide range of shades between the public and private which certainly deserve to be studied and explored not only from a socio-anthropological point of view, but also from an architectural point of view.

Referințe/ References

Ioan, A. (1999) *No trespassing! Locuirea ca arhipelag, în Insula. Despre izolare și limite în spațiul imaginar*, București, Editura Colegiul Noua Europă

Ghenciulescu, Ș. (2008) *Orașul transparent*, București, Editura Universitară „Ion Mincu”

Panaitescu, A. (2012) *De la Casa Scânteii la Casa Poporului. Patru decenii de arhitectură în București. 1945-1989*, București, Editura Simetria

Zahariade, A.M. (2011) *Arhitectura în proiectul comunist. România 1944-1989* (p.55). București, Editura Simetria

Mihăilescu, V., Nicolau, V., Gheorghiu, M., Olaru, C., (2009) Blocul între loc și locuire. Teme și probleme de etnologie urbană în V. Mihăilescu (coord.), *Etnografii urbane. Cotidianul văzut de aproape* (pp. 31-49). Iași, Editura Polirom